

Herrgård och folkhögskola

Den slottsliknande 1800-talsherrgården på Gysinge syns högt över Dalälvens forsar och raden med bruksarbetarnas vita hus. Det annars på slott och herresäten så fattiga Gästrikland har dussintals bruksherrgårdar från järnrikets dagar, den ena mera påkostad än den andra. Och storslagnast, brukspatronen Michael Benedicks' och arkitekten Carl Christoffer Gjörwells Gysinge från den epok på 1830-talet som kallades för den "industriella magnificensen". Då var Gysinge järnbruk ett av landets största. Från masugnen och smedjorna fördes tonvis hästlass stångjärn som en viktig exportartikel ut över världen. Ett helt stadsliknande samhälle med hus och gator och torg var mödosamt uppbyggt kring vallonbönderna och kolbönderna, kring patron, pigor, flottare och ingenjörer. Byggnaden blickar fortfarande ut över bruksgatan, det gamla världshuset, orangeriets klocktorn och älvsträndernas grönska, sedan 10 år en del av Färnebofjärdarnas nationalpark. I själva stora huset huserar i dag folkbildning, demokrati och mänskligt växande. Salonger och gemak fylls av flera tusen studerande äldre människor. Sedan 40 år är Gysinge herrgård kursgård och folkhögskola för Pensionärernas riksorganisation, PRO, med över 400 000 medlemmar: Folkhögskolestuderande, kursdeltagare i föreningskunskap eller datorkurser, dans eller språk, gäster och bussresenärer från hela landet kommer till Gysinge, fyller på sina kunskaper, växer av sina studier, roar sig med nyvunna vänner, rekreerar sig i älvlandskapet. Det vatten som alltid brusar, dag som natt är Gysingeforsarna som har fått sitt namn av livgivande och sprutande vatten. 300 års brukshistoria som så lätt kan avläsas i herrgårdens och alla dess vackra hus berättar om ett samhälles ständiga förändring och utveckling. Nu förs kunskap ut i världen.

Text: Tord Andersson

